

Trampes

Text > MIQUEL AGUIRRE

Una de les trampes de la ficció és la de subvertir els esdeveniments històrics. Joan-Lluís Lluís parteix d'una d'aquestes trampes en plantejar-nos, ja des de les primeres ratlles, l'entrada de Franco a la Segona Guerra Mundial tot envaint la Catalunya del Nord. *Jo soc aquell que va matar Franco* rauta en un dels somnis més delirants del franquisme: annexionar la Catalunya sota el domini francès i lluitar de bracet amb els nazis i els feixistes italians. Hi ha literatura que també ha alterat la història, però ho ha fet amb intencions espúries, i sobretot en el cas dels franquistes i els seus acòlits, l'alteració s'ha disfressat d'ocultació o s'ha disfressat per presentar, per exemple, els falangistes com a nois que en el seu dia van ser enlluernats per una ideologia moderna i trencadora. Aquí l'alteració de la història busca altres objectius, com ara fer-nos imaginar què hauria passat a les comarques nord-catalanes sota l'ocupació de Franco i què hauria passat a Catalunya amb la posterior derrota del règim feixista. Al joc de subvertir la història se li demana, d'entrada, una exigència incontestable: la versemblança. I a fe de Déu que la novel·la, més enllà d'aquest joc en què el lector participa de grat, ho aconsegueix de ple.

Hi ha una segona trampa que crec que conté la novel·la. I dic *crec* perquè

aquesta és pura especulació d'un servidor. El protagonista, un jove solsoní, recula després de la derrota del 39 al costat del gruix de perdedors republicans, i ho fa, com ho van fer milers i milers de persones, per acabar confinat als camps de concentració. Aquest solsoní, ben aviat, mira, escolta, olora i sent el Vallespir com si hagués nascut en aquelles contrades. S'oblida aviat de la seva terra d'origen i aprèn a respirar, a somiar i a patir amb més intensitat que els vilatans d'aquelles terres. Joan-Lluís Lluís es pren la llicència, crec jo, d'apoderar-se de part de la personalitat del jove Agustí per vessar sobre les pàgines moltes de les tesis que li hem llegit i li hem escoltat sobre la realitat nord-catalana. De fet, la trampa inicial de la novel·la, la del capgirament dels fets històrics, és una excusa per tornar a prendre el pols a una terra que, com cap altra, ha patit l'harmonització cultural francesa.

La novel·la sembla entendre també els temps moderns que ens toca viure, basats en la dispersió i la pèrdua d'atenció, la mort cantada de les lectures reposades. Així, està construïda amb capítols curts. Però aquesta fragmentació no li fa mal. Els capítols, sospito, poden llegir-se independentment, i en tots hi veurem la llum d'un tremp narratiu, la força i l'ofici d'un escriptor que crea un personatge singular i borni, que va començar amb

LLUÍS, Joan-Lluís. *Jo soc aquell que va matar Franco*. Barcelona: Proa, 2018. 304 p.

un diccionari i que seguirà amb una pistola, per oferir-nos un últim capítol que, com a les bones novel·les, està tocat per una llum captivadora.

Si hagués de fer un retret al premi Sant Jordi 2017, seria que no dona la mateixa intensitat als diàlegs solsonins, per posar un exemple, que als que teixeixen els pagesos del Vallespir. Per posar un xic d'aigua a un vi potent i evocador.

Dos mons enfrontats

Text > EVA BUSSALLEU

Una dona que no sabia plorar. Sembla gairebé impossible que hi hagi algú que no pugui vessar llàgrimes. Però en aquesta nova novel·la de Gaspar Hernández es relata de manera magistral la història de la sexòloga Daniela Costa-Pau, una dona avançada al seu temps, que parla de sexe obertament i sense complexos en temps de tabús, però que alhora té un bloqueig emocional que li impedeix plorar i mostrar emocions. Dos mons enfrontats: la llibertat de cara enfora i la presó de portes endins.

En aquesta novel·la, un jove becari (que s'entreuveu que és *l'alter ego* de Gaspar Hernández) és al mateix temps narrador i protagonista de la història, part implicada i part observadora. L'introvertit becari té dues trobades íntimes amb la sexòloga, després de les quals ella plora. El marit de la dona, coneixedor del fet que la seva esposa ha vessat llàgrimes per primera volta després de tenir sexe amb el becari, el cita per parlar, i a partir d'aquí es va desgranant la vida de Daniela Costa-

Pau, una vida inextricable d'emocions reprimides. Els camins del becari i la sexòloga se separen i acaben convergint de nou anys més tard, quan el narrador i la Daniela acaben una conversa pendent, desllorigador que permet que l'escriptor es decideixi a relatar la vida de la Daniela amb sensibilitat i sense matisos. De fet, a part de la vida de la Daniela, també descobrim la vida del narrador, una persona altament sensible (i de les persones sensibles, també se'n parla poc).

Molt més que una restauració

Text > ROSA M. GIL

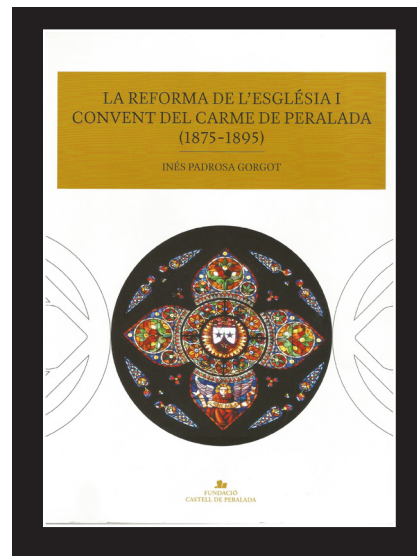
Quan la capacitat econòmica s'acompanya de cultura i un cert grau de filantropia, es poden aconseguir grans gestes. A Peralada, durant el darrer terç del segle XIX, la coincidència d'uns homes sensibles, amb un patrimoni arquitectònic ric, significatiu i en perill de desaparició, ens ofereix un exemple molt concret d'oportuna intervenció. En l'escàs període, en termes històrics, de tan sols vint anys (1875-1895), uns homes enamorats d'un convent en runes, heretat dels avantpassats, varen transformar-lo i van aconseguir fer-lo brillar amb llum pròpia. Allò va ser molt més que una restauració, en tots els sentits canònics. Les velles estructures, mirall d'una tradició monàstica i d'un entorn sociològic, han esdevingut un conjunt monumental que reflecteix una intervenció artística en l'albada del modernisme, de gran interès per si mateixa i en el context en què es va produir.

El conjunt monumental és l'església i convent del Carme de Peralada, els orígens del qual estan documentats des de mitjan segle XIV. Església i convent varen viure segles de prosperitat i decadència fins que, malmesos i abandonats després de la desamortització de 1835, van ser adquirits per la comtessa de Peralada

Joana de Boixadors, el 1855. Van ser els seus nets, Antoni i Tomàs de Rocabertí, els que, a la mort del seu pare, Francesc Xavier de Rocabertí, el 1875, varen promoure la recuperació del conjunt. L'objectiu primigeni era la construcció del panteó familiar, tot i que les possibilitats econòmiques i l'entusiasme dels promotors van superar amb escreix la idea inicial.

La intervenció, singular i ambiciosa, va consistir en la reforma de l'església, amb l'aixecament d'un nou absis que en va canviar substancialment l'estructura i la percepció interior i exterior, l'enderroc del primer pis del claustre, l'obertura de nous finestrals, la reforma del teginat, els mosaics i les capelles laterals, i la instal·lació de campanes i del retaule de sant Tomàs de Villanueva. Pel que fa a les dependències conventuals, es va intervenir en l'escola de Palaci, el teatre, la casa clerical i la cèlebre biblioteca. Tot plegat, per aconseguir el conjunt que ha arribat als nostres dies com l'equipament patrimonial de primer nivell que coneixem.

Per a aquesta magna obra, els comtes de Peralada es varen envoltar dels millors especialistes en art i arquitectura. Per això la reforma esdevé un catàleg molt ben documentat dels millors professionals, del país i estrangers, tots ells

PADROSA GORGOT, Inés. *La reforma de l'església i convent del Carme de Peralada (1875-1895)*. Peralada: Fundació Castell de Peralada, 2017. 152 p.

molt significats en les grans obres modernistes que aquells anys es començaven a projectar.

El llibre és una crònica apassionant i apassionada de vint anys de treballs de recuperació patrimonial, rescatats de l'oblit gràcies a la documentació sortosament conservada i que avui és a l'Arxiu del Regne de Mallorca. Es tracta d'un acurat treball de recerca i contextualització per part de l'autora, que, amb la professionalitat i solvència habituals, ha resseguit tots els viaranys documentals possibles per posar llum en la nebulosa de dades que fins ara acompanyava la història d'un monument que ens fascina. L'autora, a més, ha sabut mantenir el nervi de la narració dels fets, i, lluny de l'aridesa que sovint tényeix les recerques tan documentades, ens ofereix una lectura vibrant i engrescadora que convida a ser continuada *in situ*, ara que ja coneixem l'origen i els protagonistes d'aquesta gesta.

HERNÁNDEZ, Gaspar. *La dona que no sabia plorar*. Columna: Barcelona, 2018. 288 p.

La dona que no sabia plorar és, així mateix, una novel·la «gironina»: la societat de la ciutat dels quatre rius hi queda perfectament reflectida, amb una especial picada d'ullet, un petit homenatge, al gran Miquel Pairoli. *La dona que no sabia plorar* és un relat intemporal, una novel·la *yin i yang*, en què els mons de la sensibilitat i la insensibilitat es complementen i convergeixen en una pregunta: «Què penses fer amb la teva preciosa, salvatge, única, vida?».

